

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Aktiv Landsbygd

*BREDBAND
PÅ LANDSBYGDEN*

SAM-ANSÖKAN

*KRAV PÅ
E-LEGITIMATION*

NYA REGLER

*GÅRDSFÖRSÄLJNING
AV MJÖLK*

INTEGRATION

*NATUREN SOM
MÖTESPLATS*

I väntan på tomten

Julstämningen börjar infinna sig så här i adventstider. Än är det några arbetsveckor kvar och innan året är slut hoppas jag på att få se den livsmedelsstrategi som regeringen ska presentera. Det har varit en lång väntan och förväntningarna på innehållet är självklart höga även om de börjar avta ju längre tiden går. I Södermanland pågår förberedelserna för framtagandet av en regional livsmedelsstrategi vilken ska utgå från målsättningarna i den nationella strategin.

I det förberedande arbetet ingår bland annat en så kallad gap-analys som visar på skillnaden mellan vad som produceras och konsumeras i länet respektive Mälardalen-regionen. Ur ett Mälardalsperspektiv är självförsörjningsgraden låg eller mycket låg för i stort sett alla produktionsområden, det vill säga produktionen täcker inte på långa vägar invånarnas konsumtionsbehov. Det går samtidigt att konstatera att efterfrågan på närproducerade och svensktproducerade livsmedel ökar. Matintresset i Sverige är rekordhøgt och att prioritera hälsa och hållbarhet är inte längre enbart en trend utan har ett bestående värde. I kombination med den snabba befolkningstillväxten i den

här regionen finns det en stor potential för produktion av svenska och inte minst sörmländska livsmedel.

Utbetalning av jordbrukarstöd

Innan jul kommer utbetalningar av det mesta av jordbrukarstöden. Som de flesta känner till finns det problem i handläggningen av stöden på Länsstyrelsen. Det är de nya IT-systemen som inte fungerar tillfredställande och Jordbruksverket har nyligen kritiserats för detta i en rapport framtagen av Statskontoret. Vår förhoppning är att de flesta lantbrukare ska få ut det mesta av sina stöd i tid. Slututbetalningar för stöd både avseende 2015 och 2016 års ansökningar kommer dock bli försenade och betalas ut först 2017.

Långa handläggningstider i Landsbygdsprogrammet

Handläggningen av investeringsstöd, startstöd och bredbandstöd pågår och nu har även handläggningen av våtmarksstöd och energistöd påbörjats. Efter årsskiftet kommer handläggningen av stöd avseende åtgärderna för att skapa nya jobb att påbörjas. Det är ett högt ansökningstryck i alla åtgärder och

de ansökningar som redan kommit in kommer sannolikt att förbruka den budget vi har att tillgå. Handläggningstiderna för ansökan om stöd är tyvärr långa men förhoppningen är att handläggningstakten kan öka efter årsskiftet så att beslut om stöd eller avslag kan skickas ut.

Unikt projekt för samförvaltning

De rika viltstammarna i länet har under flera år medfört diskussioner om hur viltet ska förvaltas. På sina håll är dov- och kronhjortstammarna mycket täta och ställer till problem i jord- och skogsbruket. Det är en av anledningarna till att ett projekt om samförvaltning har startat och närmare hälften av länets areal ingår i projektet som delvis finansieras av Naturvårdsverket. Läs mer om projektet på Länsstyrelsens webbplats.

Ulrika Lundberg

Ulrika Lundberg
Landsbyggsdirektör
ulrika.lundberg@lansstyrelsen.se

Nästa nummer
mars
2017

I N N E H Ä L L N R 4 / 2 0 1 6

20

Fiber till alla!

I somras beslutade länsstyrelsen om stöd till fem bredbandsprojekt i länet. Läs mer om projekten på sid 20-22.

Nya mjölkregler!

7

Gårdar som vill sälja opastöriserad mjölk direkt till konsumenter måste numera registrera sig hos länsstyrelsen.

Väx digitalt!

14

Digitalakademien hjälper företag på landsbygden att utveckla sina digitala kunskaper.

MER I DETTA NUMMER: SAM Internet, 3 | Utbetalningsplan, jordbrukarstöden, 4 | Åtagandeplan, 5 | Investeringsvilja i Sörmland, 6 | Nya regler för opastöriserad mjölk, 7 | Greppa Näringen, 8 | Ny samordnare, 9 | Naturen som mötesplats, 10 | Behörighetskurser 2017, 13 | Digitalakademien, 14 | Livsmedelsproduktion i Södermanland, 16 | Rävrens dvärgbandmask, 18 | Älgdata, 19 | Samverkansmöte om vilt, 19 | Fiber till alla, 20 | Ny länsveterinär, 23 | Telefonlista, 23 | 4 frågor till... 24

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

REDAKTION
Helena Larsson
Åsa Kuhlau (tjl)
Monika Pettersson

LAYOUT &
PRODUKTION
Ditt Kreativa Team
www.kream.se

TRYCK
Elanders
Sverige AB

OMSLAGSBILD
Per Folkesson

KONTAKTA OSS
E-post: aktivlandsbygd.
sodermanland@lansstyrelsen.se

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Save
the date!

LANDSBYGDSTING 2017

Preliminärt går det femte Landsbygdstinget av stapeln den 24 mars. Tinget är en arena för inspiration, erfarenhetsutbyte och workshops kring utmaningar och utvecklingsmöjligheter på landsbygden. Håll utkik på <http://www.helasverige.se/sormland/landsbygdsting/>

Landsbygdsenheten önskar alla
Aktiv Landsbygds läsare
en riktigt God Jul och
ett Gott Nytt 2017!

Nästa år försvinner
möjligheten att logga
in i SAM Internet med
lösenord. Då är det
bara e-legitimation som
gäller för den som ska
göra sin SAM-ansökan.

Text: Petter Steen,
petter.steen@lansstyrelsen.se

NYHET!

Inget lösenord till SAM Internet 2017

Enklast är det att använda Mobilt BankID, eftersom det då går att göra ansökan på en annan dator än sin egen. Vid inloggning med e-legitimation får man tillgång till information om det egna företaget som finns på Mina sidor.

Därför tas lösenordet bort

Att Jordbruksverket tar bort lösenordet till SAM Internet och i stället kräver att alla användare ska logga in med e-legitimation har med informationssäkerhet att göra. SAM Internet har med åren blivit en alltmer omfattande e-tjänst och innehåller uppgifter som klassas som känslig information.

För att skydda kundernas uppgifter måste Jordbruksverket använda den lösning som är säkrast. E-legitimation är i dag det säkraste sättet.

Att Jordbruksverket har haft kvar möjligheten att logga in i SAM Internet med lösenord så här länge beror på att de har velat förbereda användarna för övergången till e-legitimation. Jordbruksverket har under flera år informerat SAM

Internet-användarna att lösenordet kommer att försvinna och gett rådet att använda e-legitimation.

Fullmakt för aktiebolag, handelsbolag och konsulter

En e-legitimation är personlig. Om du ska logga in i Jordbruksverkets e-tjänster för ditt aktiebolag eller handelsbolag måste du skicka in en fullmakt till Jordbruksverket. Då kan Jordbruksverket koppla ihop dig med ditt företag i systemet. Om du agerar för någon annans räkning, till exempel som konsult, så måste den personen ge dig fullmakt.

Tillbakablick

År 2001 öppnades SAM Internet! Det var sju tappra lantbrukare som satt ute på gårdarna i Sörmland och fyllde i sin SAM-ansökan på Internet via modem. Dessa sju lantbrukare fick ha gott om tålamod och vara envisa för att genomföra dessa ansökningar. Inför 2013 startades en kampanj av Jordbruksverket som hette "Riv din blankett! Vi ses i SAM Internet!". Målet var 100 procent elektroniska ansökningar och det gick riktigt bra, Sörmland fick endast fem pappersansökningar 2013.

Nu är det dags att gå över till e-legitimation för inloggning mobilt BankID är en förutsättning för att komma till länsstyrelsen för att fylla i ansökan.

Fakta/BankID

BankID är en e-legitimation som du använder när du behöver styrka din identitet på internet. Det finns tre olika typer – BankID på fil, BankID på kort och Mobilt BankID. Du beställer ditt BankID hos din internetbank. Du behöver också installera BankID säkerhetsprogram/-app som behövs för att ditt BankID ska fungera. Ditt BankID är personligt, det är bara du som ska använda det. Läs mer på support.bankid.com/sv

Utbetalningsplan för jordbrukarstöden

I oktober fick de allra flesta en första delutbetalning på 70 procent av direktstöden. Det är första gången Jordbruksverket har delat upp utbetalningen av just direktstöden. Det har man gjort för att få ut så mycket pengar som möjligt, så tidigt som möjligt. Nedan kan du se när kommande stöd är planerade att betalas ut. Vissa av beslutsbrev är försenade, men ska skickas ut så fort som möjligt. Du kan alltid ringa till oss om du har frågor.

Text: EU-stödsgruppen
Foto: Monika Gustafsson

Utbetalning av 2016 års stöd

Delutbetalning

Planen är att i slutet av december börja med en andra delutbetalning av upp till 90 procent av stödbeloppen på dessa stöd:

- ✔ Gårdsstöd
- ✔ Nötkreatursstöd
- ✔ Förgröningsstöd
- ✔ Stöd till unga jordbrukare

I slutet av december 2016 är planen att 85 procent av stödbeloppet för betesmarker och slätterängar betalas ut.

Beslutsbrev för 2016 års delutbetalningar av direktstöd, vallstöd och kompensationsstöd har blivit försenade. Du kan ha fått pengar utan att ha fått ett meddelande om utbetalningen. I skivan-dets stund är Jordbruksverkets plan att börja skicka ut beslutsbrev i januari.

Slututbetalning

Slututbetalning av miljöstöd från gamla landsbygdsprogrammet (2007-2013) kommer att göras under december 2016. För övriga nya miljöersättningar och ersättningar för ekologisk produktion är planen att slututbetalning ska göras under 2017.

Aktuell information om slututbetalningarna av 2016 års stöd finns på Jordbruksverkets webbplats under: Stöd/Jordbrukarstöd/Utbetalningsplan.

Utbetalning av 2015 års stöd

För miljöersättningar för vallodling och för betesmarker och slätterängar samt ersättning för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion planeras slututbetalningarna till första halvåret 2017.

Har du frågor om din utbetalning kan du nå oss på telefonnummer 0771-67 00 00.

Uppdaterad information

För att få uppdaterad information om utbetalningsdatum kan du gå in på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se, klicka sedan vidare på Stöd, Jordbrukarstöd, Utbetalningsplan

www.jordbruksverket.se

NYTT ÅTAGANDE FÖR BETESMARKER OCH SLÅTTERÄNGAR

Nu får du din åtagandeplan

Du som sökte nytt åtagande: miljöersättning till betesmarker och slåtterängar med startår 2015 – det här gäller för dig:

Länsstyrelsen är nu färdig med hanteringen av samtliga markklasser som du har sökt särskild skötsel för 2015. Tillsammans bildar markklasserna din åtagandeplan.

Åtagandeplanerna skickas ut via vanlig post men de går också att se i SAM Internet.

Vi kommer inte att skicka ut några kartor till dig. För att se dina markklasser ska du titta i SAM Internet. I kartverktyget kan du tända markklasslager (bocka för) för att visa dina markklasser

Som regel har du ett par veckor på dig att läsa planen och därefter komma med eventuella synpunkter.

I några fall har dina jordbruksblock förändrats. När länsstyrelsen fastställer markklass så fastställer vi även arealen för dina jordbruksblock. I de fallen något har förändrats så har vi skrivit en kommentar om varför. Det ska gå att se under notering.

När tiden för kommunikation har löpt ut så räknas det som att din åtagandeplan är beslutad.

Fakta/SAM Internet

Så här ser kartverktyget i SAM Internet ut

För att kunna se vilka områden som Länsstyrelsen har fastställt markklasser och skötselområden (skötselvillkor) för så behöver du bocka i åtagandeplan i kartverktyget. Nu tänds markklasslager där länsstyrelsen har fastställt allmänna- och särskilda värden. Varje markklass har ett nummer, exempelvis Mk 1834:2 och går att återfinna i din åtagandeplan. Mk-står för markklasser; 1834 står för blockid (de fyra sista siffrorna). :2 står för markklass nummer två.

Guide/SAM Internet

- 1** Bocka i åtagandeplan-nu kan du se dina markklasser.
- 2** Särskilda skötselområden. Här har länsstyrelsen i vissa fall ritat in områden och skrivit om hur de ska skötas.
- 3** Igenväxning-visas med en ljusgrön linje. Inom området ska du ta bort igenväxning.
- 4** De komplement som Länsstyrelsen har fastställt visas med en gråbrun linje och i din åtagandeplan skriver Länsstyrelsen om motiv och villkor för komplementen.

Spara gärna artikeln till då du tittar i SAM Internet och har din åtagandeplan framme. Åtagandeplanen kan du själv ta fram, den ligger under rapporter-uppgifter om din gård. Lätt som en plätt när åtagandeplanen är komplett!

INVESTERINGS- VILJA I SÖRMLAND

– Det är väldigt roligt att det finns en så starkt framtidstro bland lantbruks- och landsbygdsföretagarna i länet, säger Malin Nilsson, handläggare av förprovning- och företagsstöd på Länsstyrelsen i Sörmland.

Text: Kristina Eder. Texten har varit publicerad i tidningen Nötkött, nr 5 oktober 2016 | **Foto: Kristina Thunström**

Länsstyrelsen har från programstart till dagsdato fått in 68 ansökningar om investeringsstöd, 16 stycken av dem rör nyproduktion av djurstallar för mjölk- och köttdjur, får, hästar, höns, kaniner och bin. Övriga ansökningar rör om- och tillbyggnationer samt andra investeringar än djurstall. För att ansöka om investeringsstöd krävs att man har ett jordbruksföretag och tänker investera i om-, ny- och tillbyggnation, inklusive ny fast inredning

för exempelvis mjölkning, foder- och gödselhantering samt gödsellagring. Investeringskostnaden måste vara minst 100 000 kronor och du får 40 procent av de stödberättigade utgifterna i stöd. I Sörmland är maxbeloppet satt till 1,2 miljoner och stödet är max 40 procent av investeringskostnaden.

– I tidigare program kunde man få investeringsstöd till begagnad inredning om man kunde intyga att inredningen inte fått stöd

tidigare, säger Malin Nilsson.

Hon och hennes kolleger har sett att många som söker investeringsstöd inte har helt klart för sig vad som gäller i det nya landsbygdsprogrammet. Varje län har sin egen handlingsplan där det framgår vad som gäller och vad som är prioriterat i det aktuella länet. Handlingsplanen finns utlagd på respektive länsstyrelses webbplats. Varje läns handlingsplan och prioriteringarna har tagits fram tillsammans

FOTO: KRISTINA THUNSTRÖM

NYA REGLER

Försäljning av opastöriserad mjölk direkt från gård till konsument

Från och med den 1 september i år gäller nya regler som förtydligar förutsättningarna för försäljning av mjölk direkt från gård till konsument.

Gårdar som vill sälja opastöriserad mjölk direkt till konsumenter måste registrera sig hos länsstyrelsen.

Mängden mjölk som gården får sälja begränsas till högst 70 liter i veckan. Dessutom ska den som köper opastöriserad mjölk få skriftlig information om riskerna med opastöriserad mjölk och hur mjölken ska hanteras. Barn, gravida, äldre och sjuka löper stor risk att bli allvarligt sjuka.

Du kan söka på "opastöriserad mjölk" på www.livsmedelverket.se för mer information

Kontakt hos oss är Fredrik Bergh, fredrik.bergh@lansstyrelsen.se

Fakta/Att söka investeringsstöd

Investeringsstöd söks via en e-tjänst på Jordbruksverkets webbplats, där det finns mer information och en guide till den digitala ansökningsprocessen. Det finns inget sista datum utan ansökningar handläggs fortlöpande fram till programmets slut 2020, pengarna delas upp på beslutsomgångarna fram till slutet.

Det går bra att börja sin investering så snart ansökan är inskickad och du har fått ett journalnummer, men du gör det på egen risk eftersom du inte vet om du får stöd eller inte. Du kan ändra i ansökan fram till dess beslut är fattat. För att få pengarna behöver du ansöka om utbetalning och även det sker i jordbruksverkets e-tjänst.

med Lantbrukarnas Riksförbund och andra aktörer på landsbygden.

– Var väl förberedd och läs på innan du börjar fylla i ansökan. Det är lätt att missa poäng om du inte har läst bedömningsgrunderna i handlingsplanen, råder Malin Nilsson.

Frågorna i ansökan ger länsstyrelsen information om företaget och utifrån den informationen sätts poängen.

Nytt för perioden är också att ansökningarna som kommer in rangordnas efter ett poängsystem som grundar sig på de prioriteringar vi satt upp i vår handlingsplan. Alla län använder samma system för poängsättning, de nationella urvalskriterierna är lika för länen, men de regionala urvalskriterierna kan skilja sig åt beroende på var i landet du bor.

Länsstyrelsen i Södermanland har delat upp året i tre beslutsomgångar för handläggningen av investeringsstöd för lantbruket. I Södermanland prioriteras handläggningen av nybyggnationer av

djurstall i de två första beslutsomgångarna. Ansökningarna konkurrerar alltså med varandra och de investeringar som blir högst poängsatta får pengar eftersom de uppfyller våra prioriteringar bäst.

En ansökan som inte fått stöd i sin omgång får en chans till i nästa omgång. Det betyder att stöd inte ges utifrån principen först till kvarn vilket gällde under tidigare perioder, säger Malin Nilsson.

För att en ansökan ska komma med i en beslutsomgång måste den vara komplett. Upptäcker handläggaren att något saknas i ansökan begärs en komplettering in från den sökande.

Många ansökningar ligger och väntar på handläggning. Det beror bland annat på att vi kunde börja fatta beslut först i mars 2016, eftersom allt i IT-systemet inte var klart innan dess, säger Malin Nilsson.

För tillfället arbetar Länsstyrelsen Södermanland med ansökningar som kom in från den 28 augusti 2015 och fram till årsskiftet 2015/2016.

greppa näringen

AKTUELLT OM

GREPPA NÄRINGEN

Greppa Närings erbjuder kostnadsfri rådgivning som stöd för lantbrukare att på frivillig väg uppfylla miljömål på ett kostnads- och produktionseffektivt sätt.

Text: Klas Fredriksson | Foto: Henrik Andersson

Projektet arbetar med lösningar som ligger i framkant inom miljö- och klimatområdet och är en drivkraft för lönsam tillväxt i den svenska lantbruksnäringen. Projektet har varit framgångsrikt och fortsätter åtminstone till år 2020. Under år 2016 och 2017 görs en särskild satsning på att minska fosforförluster inom jordbruket.

Enskild rådgivning

Den viktigaste delen i projektet är enskild rådgivning och sedan projektet startade 2001, i Skåne, Blekinge och Halland, har fler än 50 000 rådgivningsbesök genomförts. I Södermanland har drygt 1000 rådgivningsbesök genomförts sedan starten 2001 och de drygt 250 medlemmarna i Greppa Närings brukar tillsammans över 32 % av länets totala åkerareal.

Rådgivningen anpassas efter varje företags behov och är uppdelad i olika moduler inom exempelvis minskat växt-näringsläckage, växtskydd, våtmarker, gödselhantering och foderstater. Rådgivningen ger också effekt på gården,

exempelvis visar utvärderingar att fosforöverskotten halverats på mjölkgårdar som varit med i Greppa Närings länge.

Framgångsfaktorer för enskild rådgivning

En viktig framgångsfaktor är att ha god uppföljning genom att rådgivare återkommer till lantbrukaren under flera år och följer upp de åtgärder som provas. Med hjälp av olika nyckeltal får lantbrukaren en bra uppfattning om hur olika åtgärder kan leda till ökat utnyttjande av gårdens resurser och därmed bidra till både sänkta kostnader, ökad lönsamhet och mindre förluster till miljön. På djurgårdar samverkar utfodrings- och växtodlingsrådgivare för att ta ett helhetsgrepp.

Prioriteringar för år 2017

Tidigare i höst överprövade regeringen vattendirektivets åtgärdsprogram och de meddelade att fokus kommer att ligga på rådgivning och informationsspridning för att förbättra vattenkvaliteten. Än så länge finns dock inte någon extra finansiering

utöver landsbygdsprogrammet. Programmet räcker till knappt 150 rådgivningar per år i länet och därför är det extra viktigt att vi fortsätter att ge rådgivning till våra befintliga rådgivningsmedlemmar.

Flera gårdar kan bli rådgivningsmedlemmar

Om du vill bli medlem i Greppa Närings kan du kontakta Länsstyrelsen i Sörmlands län.

Särskilt prioriterade är större djurgårdar och gårdar i områden där länsstyrelsen arbetar med vattendragsgrupper, där rådgivningen bedöms ge mest effekt. Du kan även få rådgivning utan att gå in i det ordinarie rådgivningsprogrammet inom följande ämnen:

- ✔ Våtmarker och fosfordammar
- ✔ Energieffektivisering på djurgård och i växthus
- ✔ Anpassad växtodling inom vatten-skyddsområde

År 2016 inledde Greppa Närings en kampanj för minskade fosforförluster inom

jordbruket. Fosfor är det växtnäringssämne som kan orsaka övergödning i sötvatten och det påverkar även algbloomingarna i Östersjön.

Åtgärder som har bra effekt mot fosforförluster är:

- ✔ Strukturkalkning
- ✔ Kalkfilterdikning
- ✔ Bra dränering
- ✔ Våtmarker
- ✔ Fosfordammar
- ✔ Anpassade skyddszoner
- ✔ Anpassad fosforgödsling
- ✔ Anpassad utfodring

Flera av dessa åtgärder går det att söka investeringsstöd för.

Vill du veta mer om den rådgivning som erbjuds besök

www.greppa.nu

FOTO: PRIVAT

KLAS
FREDRIKSSON,
NY GREPPA
NÄRINGEN-
SAMORDNARE:

”Jag tycker det ska bli utvecklande att jobba med miljö och energifrågor med ett regionalt fokus.”

NY GREPPA NÄRINGEN- SAMORDNARE

Den 1 oktober anställdes Klas Fredriksson för att arbeta med Greppa Näringen, energistöd och jordförvärvsfrågor.

Klas Fredriksson har jobbat på Länsstyrelsen i Gävleborg med företagsstöd och rådgivning på enheten för landsbygd och tillväxt under många år.

– På Länsstyrelsen i Gävle fick jag möjligheten att arbeta med energifrågor på olika sätt och dessa frågor och arbetsuppgifter engagerar mig mycket. Under perioden 2007- 2013 arbetade jag främst med investeringsstöd till jordbruk.

Klas kommer närmast från Jordbruksverket där han haft olika arbetsuppgifter för att införa företagsstöden i landsbygdsprogrammet.

– På Jordbruksverket har jag deltagit i arbetsgruppen som skrivit föreskriften med regler för införandet av landsbygdsprogrammet och jag tror och hoppas därmed att jag kan bidra till arbetet på Landsbygdsutvecklingsfunktionen på Länsstyrelsen i Sörmlands län.

Klas kommer att samordna arbetet med Greppa Näringen i länet och arbeta med klimat och energistöd i landsbygdsprogrammet.

– Det är en bra kombination eftersom rådgivning kan leda till att investeringar genomförs. Jag tycker det ska bli utvecklande att jobba med miljö och energifrågor med ett regionalt fokus.

Klas kommer även att arbeta med de frågor som handlar om jordbruksfastigheter och jordbruksmarken som resurs. Frågan om exploatering av jordbruksmark har uppmärksammats allt mer de senaste åren. Skyddet av jordbruksmark är en global fråga som kommer att påverka framtida generationer.

NATUREN SOM MÖTESPLATS

Lyckan över att fånga en fisk för första gången, doften av mat som grillas över öppen eld, uppslupna skratt och samtal mellan människor som aldrig förut träffat varandra. Att mötas i naturen kan öppna upp för dialog och erfarenhetsutbyte mellan människor. Därför tog Länsstyrelsen i Södermanlands län hjälp av Sörmlandsleden i Flen, Civilförsvarsförbundet i Flen och Naturskyddsföreningen i Nyköping och Oxelösund för att få nya målgrupper att hitta ut i naturen och lära känna varandra.

Text: Alina Treijner, alina.treijner@lansstyrelsen.se och Sanja Kuruzovic, sanja.kuruzovic@lansstyrelsen.se | Foto: Sanja Kuruzovic

Sörmlandsleden leder vägen

Det är en kylig förmiddag när bussar och bilar anländer till en av Sörmlandsledens startpunkter, utanför Mellösa i Flens kommun. Språkvännerna i Flens kommun, kommunens integrationshandläggare, representanter från Civilförsvarsförbundet i Flen och Sörmlandsleden i Flen har samlats för en familjedag på Sörmlandsleden. Intresset var överväldigande stort och omkring 100 personer väntade ivrigt på att få komma iväg in i skogen. I grupper om 10 personer började vi att vandra iväg på leden som skulle ta oss 3 kilometer in i skogen till en grillplats där det vankades lunch, fiske och lek.

Promenaden gick överraskande fort trots många glada barn som stannade för lek och upptäckande längs vägen. Alla barn fick gå på skattjakt och leta efter föremål. De skulle bland annat hitta kottar, löv, blommor, barr och grenar. De vuxna fick inget uppdrag men märkte snabbt att det finns massor att prata om när man är i skog och natur! Samtalen handlade bland annat om likheter och skillnader mellan skogar i olika länder, djurlivet och namnen på de

träd och växter som man såg längs vägen. För många var det här den absolut första kontakten med den svenska skogen.

När grillplatsen närmade sig fanns det bilder på olika djur, som man kan hitta i den sörmländska skogen, uppsatta på träden. Några av bilderna talade till exempel om att rådjuret inte bara är ett djur utan också en känd barnfilm vid namn "Bambi", getingen är ett av skogens farligaste djur och ekorren finns nämnd i en känd svensk barnvisa.

Civilförsvarsförbundet väntade vid grillplatsen och bjöd hungriga vandrare på hamburgare, soppa och mackor. Efter maten delade Länsstyrelsen i Södermanlands läns fiskekonsulent Jimmy Blom ut metspön till alla som ville prova på att meta. Under glada hejarop drogs det upp en handfull mörtar och många höll i ett metspö för första gången! De som inte ville fiska kunde istället gå på Civilförsvarsförbundets "Vilse"-stig. Ville man veta mer om naturen fanns länsstyrelsens naturguide från naturum Stendörren, Sanja Kuruzovic, också på plats och berättade om trädarter

Fakta/Språkvänner

Om du som etablerad svensk vill träffa en nyanländ och omvänt, kontakta din kommun för att bli matchad med någon utifrån dina önskemål om till exempel yrke eller intresse. Språkvänner finns i alla kommuner i Södermanlands län och har även stöttats ekonomiskt i flera år av länsstyrelsen.

och blommor som fanns omkring oss. När det blev för kallt för fiske och lek började människor vandra tillbaka igen. Många vandrade tillbaka med nya vänner. Andra med nya kunskaper. En fantastisk dag som upprepats av Sörmlandsledens eldsjälur. De har bjudit ut både fler språkvänner och asylsökande i naturen. Naturen var arenan och civilsamhället stod för integrationen!

FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA UPPSLAG >

Tillsammans kan vi bygga broar mellan människor!

Att lära genom att göra

”Titta, orm!” Ropar en av studenterna när vi står utanför naturum Stendörren. Vi samlar oss snabbt för att ta oss en titt på den, somliga mer nyfikna än andra. En huggorm ligger blickstill på berghällan men i position att i vilken sekund som helst ringla iväg och söka skydd i det höga gräset.

Under augusti och september månad, precis då lugnet åter lagt sig över Stendörrens naturreservat, bjöd naturum ut länets SFI-klasser till ett besök i naturreservatet. För vilken plats är bättre att lära sig mer om naturvård, friluftsliv och vår unika allemansrätt i än just naturen? Närlaturen är väldigt viktig och kan tjäna som uteklassrum, men tanken med att bjuda ut länets SFI-klasser var också att tillgängliggöra en annan del av Sörmlands natur- och kulturlandskap – den sörmländska skärgården.

Precis innan mötet med ormen diskuterade vi farliga djur i naturen. Vi pratade om vargen, björnen, lodjuret och järven, Sveriges fyra stora rovdjur. Ingen av dessa rovdjur är särskilt vanliga i Stendörren eller i Sörmland. Men ett av Sveriges farligaste djur är vanligt förekommande här – getingen, det vill säga det djur som flest människor far illa av. Men för det mesta är naturen i Sverige ofarlig. Den är snarare en plats för rekreation, avslappning, sociala möten och inspiration och därför är det viktigt att den blir tillgänglig för alla!

Dagen började med ett besök i naturums utställning där vi bekantade oss med Östersjöns ekosystem och skärgårdens kulturhistoria. Genom olika interaktiva inslag diskuterade vi människans relation till och påverkan på Östersjön. På en av utställningens interaktiva montrar testade vi att dra i en spak för att se hur olika

scenarior påverkar naturums maskot tångsnällan som lever i Östersjön. Tångsnällan reagerar genom att bli glad eller ledsen. För att ta ett exempel finns ett scenario där en person kissar i Östersjön. Hur tror du att tångsnällan reagerar? Den blir ledsen. Men om man istället drar spaken till en person som kissar på land så blir tångsnällan glad. Hur kommer det sig? En diskussion om orsak och verkan uppstår. Näring, som det finns gott om i människans urin, bidrar till övergödning. Genom att kissa på land minskas övergödningen i Östersjön.

Efter att ha tittat klart i utställningen gick vi ut på en vandring i naturreservatet. Vi bekantade oss med eken och tallen, med blåstången och den uppsjö av arter som döljer sig under ytan i blåstångsskogen. Med hjälp av en håv får vi upp en öronmanet som vi lägger i en hink med vatten för att bekanta oss lite närmare med den och fascinationen har inga gränser.

Vandringen fortsätter sedan ut på klipporna där vi stannar upp och blickar

Fakta/Samverkan

Förutom landsbygdsfrågor arbetar Länsstyrelsen i Södermanlands län med många andra uppdrag som också är viktiga för landsbygdsutvecklingen, två av dessa är integration och naturvård. Genom samverkan under året har det skapats nya mötesplatser för människor. Artikeln är två exempel men det finns fler! Bland annat anordnade Länsstyrelsen i Södermanlands län gratis bussresor till Stendörrens naturreservat vid flera tillfällen under året.

Vad kan jag göra?

Om du driver ett lantbruk eller arbetar med landsbygdsfrågor så kan du också bidra genom att bjuda in olika grupper till din arbetsplats! Vilka då? Bjud in elever från SFI och andra skolor i din kommun, språkvännerna i kommunen eller en lokal förening och visa upp din verksamhet!

ut över vattnet och möts av Stendörrens gamla fiskehemman och det trånga sundet mellan fastlandet och Krampö som har gett namn till hela reservatet, Stendörren. Någon undrar om man får fiska i Stendörren? Vilket leder oss in på att prata om allemansrätten som inte alltid är så enkel att förklara. Vi fortsätter diskussionen vid grillplatsen där vi grillar korv, dricker kaffe och umgås i strålände solsken.

När vi skiljs åt på parkeringen säger en av studenterna: ”Nästa sommar ska jag åka ut till Stendörren och fiska med mina barn”.

Mattlagning som föreningar.

BEHÖRIGHETSKURSER 2017

Du hittar alla behörighetskurser för växtskydd, inklusive vidareutbildningar, via <https://jordbruksverket.pingpong.se/oppenkatalog>. Det är också här du anmäler dig.

GRUNKURS JORDBRUK – KEMISKA VÄXTSKYDDSMEDEL INOM JORDBRUKET

Kursen tar upp sprutning med vanlig lantbruksspruta och ger utomhusbehörighet för bekämpningsmedel klass 1L och 2L.

Örebro län

Plats: Scandic hotell Väst, Örebro

Datum: 1, 2, 7 och 8 mars

Information/anmälan: Tobias Kindvall, 010-224 84 42

Uppsala län

Plats: Jällaskolan

Datum: mars, datum kommer

Information/anmälan: Ulf Rosendahl, 010-223 33 36

Västmanlands län

Plats: Ösby Naturbruksgymnasium, Sala

Datum: 6, 7, 13 och 14 mars

Information/anmälan: Anita Hamplin Ringström, 010-224 93 38

Östergötlands län

Plats: Linköping

Datum: Två tillfällen mars-april, datum kommer

Information/anmälan: Kristina Grill, 010-223 55 06

GRUNKURS BETNING

Behandlar betning utom potatisutsäde, arrangeras av Jordbruksverket i Svalöv, Skåne län. Platsen är Torrlösa och datum 23 och 24 januari 2017.

GRUNKURS TRÄDGÅRD/GRÖNYTOR – KEMISKA VÄXTSKYDDSMEDEL INOM TRÄDGÅRD/PARK/ KOMMUN/GOLF

Västmanlands län

Plats: Sala naturbruksgymnasium

Datum: 31/1, 1-2/2, 7/2

Information/anmälan: Anita Ringström, 010-224 93 38

GRUNKURS VÄXTHUS – KEMISKA VÄXTSKYDDSMEDEL I OCH OMKRING VÄXTHUS

Västmanlands län

Plats: Sala naturbruksgymnasium

Datum: 31/1, 1-2/2, 7/2, 6/2 växthusdag

Information/anmälan: Anita Ringström, 010-224 93 38

BEHÖVER DU GÅ VIDAREUTBILDNING?

Om din behörighet går ut 2017 och du i januari ännu inte fått någon kallelse bör du kontakta länsstyrelsen så fort som möjligt.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

SÅ KAN FLER FÖRETAG PÅ LANDSBYGDEN VÄXA

DIGITALT

Digitalakademin hjälper företag på landsbygden att utveckla sina digitala kunskaper. Maria Karlsson, näringslivschef i Nyköpings kommun, är mycket positiv till initiativet.
– Digitalakademin hjälper företag i sin digitala förståelse och resa. Vi tror att det är nödvändigt att fler hänger med i utvecklingen för att vara konkurrenskraftiga och lönsamma, säger hon.

Text: Almi Företagspartner, maya.estelle@almi.se | Foto: Daniel Ekblad

SAM HIRBODS TIPS FÖR ATT LYCKAS DIGITALT:

– *Analysera, mät och optimera dina digitala satsningar så gott det går. På så sätt kommer du lättare att veta vilka satsningar som gav avkastning och vilka som behöver optimeras eller skrotas. Vi på Knowit kommer via utbildningarna att tillhandahålla de verktyg som behövs för hjälpa företag att värdera sina digitala satsningar; vare sig det gäller digital strategi, webbplats eller digital marknadsföring.*

Digitalakademin riktar sig till företag som vill utveckla sina kunskaper om digitaliseringsmöjligheter och är framtaget av Almi Företagspartner och Google. Syftet är att hjälpa företag att växa digitalt genom bland annat ett flertal onlinekurser. Nyligen kunde företag dessutom gå Digitalakademin live i Nyköping, vid fyra utbildningstillfällen, något som blev väldigt uppskattat.

– Det var första gången vi såg den här typen av turnéstopp i Nyköping och vi tyckte att det var extra roligt när vi fick företagen att träffas vid fysiska utbildningstillfällen. Jag tror att det här kan ge mersmak för fler lokala initiativ, säger näringslivschefen Maria Karlsson.

De fysiska utbildningarna är framtagna av byrån Knowit, som är Google Partner och digitala specialister inom strategier, marknadsföring och webbutveckling. Sam Hirbod, Head of Digital analytics och marketing på Knowit, förklarar varför företag behöver finnas digitalt.

Maria Karlsson, näringslivschef, Nyköping.

– I och med att konsumenters beteende har digitaliserats i form av att de söker information, utför köp och är sociala online, förväntar de sig också att företag ska finnas tillgängliga digitalt. Ungefär 80 % av Sveriges internetanvändare handlar på nätet, som ett icke-digitaliserat företag går man därmed miste om miljontals potentiella köpare. Digitaliseringen är en enorm möjlighet för många företag, stora som små, och något vi tycker är viktigt att belysa genom Digitalakademin, säger Sam Hirbod.

Utmaningarna i den digitala världen

Tanken med Digitalakademin och utbildningarna är att ge deltagarna insikter inom vad som händer och eventuellt kommer att hända inom digitaliseringen. Deltagarna får en bas att stå på när det kommer till viktiga digitala verktyg, begrepp och insikter som kan hjälpa till i digitala satsningar.

– Varje företag har sina egna utmaningar och det kan vara svårt att komma igång eller att ta sig vidare. Vi vill underlätta och vara ett bollplank för företagen så att de lättare kan identifiera i vilken ände de ska börja eller hur de ska fortsätta sin digitala resa, säger Sam Hirbod.

På Digitalakademin hemsida finns ett smörgåsbord av olika kurser att ta, alltifrån hur man bäst utnyttjar video till hur man bygger upp en butik online. Dessutom får deltagarna tips på hur de bland annat kan förbättra sina kampanjer, lyckas på sociala medier och annonserar på andra webbplatser.

– Digitalisering behöver inte vara svårt att ta sig an så länge man tar det steg för steg. Den insikten har jag som mål att alla ska ta med sig efter kurserna, säger Sam Hirbod.

Tina Mardla, finansieringsrådgivare, Almi.

Enligt Tina Mardla, finansieringsrådgivare i Nyköping på Almi Stockholm Sörmland, finns det generellt en stor kunskapsbrist på området och det dyker ständigt upp nyheter.

– Digitaliseringen är en pågående process. Det räcker inte längre att ha en hemsida utan företagen måste vara aktiva med att driva trafik till den. Med utbildningen vill vi på Almi ge företagen de verktyg som krävs för att de ska hänga med i utvecklingen, säger hon.

Om Digitalakademin och onlinekurserna

Digitalakademin är ett initiativ av Almi Företagspartner och Google, som syftar till att hjälpa företag att växa digitalt. Genom både självstudier online och fysiska utbildningstillfällen kan företag få de kunskaper och färdigheter som krävs för att lyckas. På Digitalakademin hemsida finns hela 23 onlinekurser att välja mellan, kostnadsfria för alla att delta i.

Läs mer om Digitalakademin och börja en kurs redan idag!

digitalakademin.withgoogle.com

Möjligheter för livsmedelsproduktion i Södermanland

Inom arbetet med Stolt Mat i Sörmland har en så kallad gap-analys tagits fram. Den visar på skillnaden mellan produktion och konsumtion av livsmedel i länet och Mälardalenregionen. Inom i princip alla områden avseende kött och grönsaker är konsumtionen större än det som produceras. I Södermanland finns en stor produktion av spannmål och kyckling som når över konsumtionsbehovet. När det gäller nöt, gris och lamm är självförsörjningsgraden låg och när det gäller rotfrukter och grönsaker är den mycket låg eller nära nog obefintlig.

Text: Ulrika Lundberg, ulrika.lundberg@lansstyrelsen.se | Foto: Bengt Jansson och Pixabay

Flera omvärldsfaktorer påverkar möjligheterna för produktion och efterfrågan av jordbruksprodukter. För Södermanland finns specifika faktorer som påverkar på lokal nivå. I en analys över styrkor, svagheter, möjligheter och hot kan en rad parametrar identifieras som direkt har

betydelse ur ett sörmlandsperspektiv. Dessa listas i figuren nedan. Södermanlands läge som en del av en storstadsregion ger oss möjligheter till en stor och köpstark konsumentgrupp. Efterfrågan på svenska och närproducerade livsmedel ökar och det kanske är det som mest talar för att

Södermanland både kan och bör öka sin produktion av livsmedel. Länet hyser också en stor areal betesmarker som bättre skulle kunna utnyttjas för köttproduktion. Nu minskar arealen betesmarker i snabb takt vilket är negativt ur flera aspekter, bland annat miljömålet ett rikt odlingslandskap.

EN SWOT FÖR SÖRMLÄNSK LIVSMEDELSPRODUKTION OCH FÖRÄDLING

STYRKOR

- Stabil primärproduktion
- Rika naturresurser i form av åker- och betesmark
- Kunniga lantbrukare och god djuromsorg
- Hög livsmedelssäkerhet och hög trovärdighet inom hållbarhet
- Del av expansiv region och köpstark konsumentgrupp

MÖJLIGHETER

- Närhet hållbarhet och livsmedelssäkerhet blir hygienfaktorer nationellt, men mervärden globalt
- Ta tillvara på mångfalden – åker, skog, vatten, vilt, trädgårdsodling, landbaserad fiskodling
- Ta tillvara mångfalden – människor från olika nationaliteter
- Ökad såväl regional som global efterfrågan på produkter med högt värdeinnehåll

SVAGHETER

- Relativt omfattande livsmedelsproduktion med fokus på volym och lågprissegment
- Livsmedelsindustrin har inte prioriterats högt, varken lokalt eller regionalt
- Förmåga att anpassa produktion till ändrade konsumtionsmönster
- Outvecklade samarbeten i branschen

HOT

- Åldrande lantbrukarkår
- Höga markpriser och svårigheter vid generationsskiften
- Konkurrens om mark
- Kompetensförsörjning till såväl primärproduktion som livsmedelsförädling

SWOT-analys (namnet **SWOT** kommer från orden "Strengths", "Weaknesses", "Opportunities" och "Threats") är ett företagsekonomiskt planeringshjälpmedel där man försöker finna styrkor, svagheter, möjligheter och hot vid en strategisk översyn.

SAMMANFATTANDE FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FAKTORER SOM PÅVERKAR SVERIGE OCH SÖDERMANLAND

Naturbetesmarker kan inte heller nyttjas för annan livsmedelproduktion än kött.

En betydande faktor på nationell nivå är priskänsligheten på varor. Efter EU-inträdet 1995 har importen ökat avsevärt både av produkter som inte kan produceras här och på livsmedel som direkt konkurrerar med svenska jordbruksprodukter. Sverige importerar ungefär dubbelt så mycket jordbruksprodukter som vi exporterar. Omkring 50 procent av det vi åter importeras från andra länder.

Däruöver finns omvärldsfaktorer på global nivå som påverkar efterfrågan och möjligheter att producera livsmedel. Fram till år 2030 beräknas jordens befolkning öka med omkring en miljard människor. Det medför en ökad efterfrågan på livsmedel och konsumtionen beräknas stiga med 20 procent. I Asien får människor bättre ekonomi och medelklassen växer. Med ökat välbefinnande sker en dietförskjutning från spannmål och mjölk mot mer animaliska livsmedel och högvärdiga grönsaker. Både köttkonsumtionen och konsumtionen av mer högvärdiga vegetabilier växer. Människor i hela världen blir också mer intresserade av hälsa och hållbarhet. Det är således inte en trend bara i Sverige utan en företeelse som sker globalt. Klimatförändringar kommer på sikt ge Norden bättre odlingsförutsättningar när klimatzonerna flyttas uppåt. Oroligheter i världen påverkar hur vi ser på krisberedskap och möjligheten att försörja befolkningen i händelse av kris eller brutna transportkedjor. Även bränslepriser påverkar priset på livsmedel både i produktionen och för transporter. Nu finns inga större volymer av livsmedel vare sig i butiker eller i centrallager. En stor del av varorna finns på långtradare på väg.

Möjligheter för livsmedelsproduktion i Södermanland är goda. Med en stabil primärproduktion och kunniga lantbrukare finns förutsättningarna. Offentliga och kommersiella aktörer är mer intresserade av matfrågor än tidigare och allt fler konsumenter ser mervärdet med svenska livsmedel. Inte minst mot bakgrund av att vi har ett av världens renaste jordbruk och en djurproduktion med mycket låg antibiotikaanvändning, utan hormoner och i det närmaste fritt från salmonella.

STÖRRE DEL HÖGVÄRDIGA LIVSMEDEL

En större del av framtidens livsmedel kommer att vara högvärdiga livsmedel på grund av att medelklassen år 2030 förväntas vara nästan tredubbel så stor. Ökningen sker främst i Asien. När ekonomin blir starkare sker en dietförskjutning från spannmåls- och mjölkkonsumtion till mer animaliska produkter.

20%

ÖKAD EFTERFRÅGAN

Efterfrågan på livsmedel kommer att stiga med 20 procent fram till år 2030 i takt med att jordens befolkning ökar.

HÄLSA & HÅLLBARHET I FOKUS

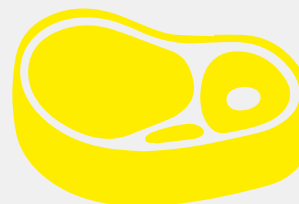
Den växande medelklassen i hela världen sätter allt mer fokus på hälsa och hållbarhet.

PRODUKTIVITETEN VÄRLDEN ÖVER

Produktivitetsökningarna planar ut. Eftersom vi har nått en hög nivå i västvärlden blir inte ökningstakten lika påtaglig. Samtidigt ökar produktiviteten i utvecklingsländerna.

KRISBEREDSKAP

Att ha krisberedskap inom livsmedelsförsörjningen blir allt viktigare när oroligheter i världen pågår. En låg självförsörjningsgrad bidrar till en mycket stor osäkerhet. Allt fler länder ser om sitt hus och månår om den egna produktionen, så också Sverige med framtagna av en livsmedelsstrategi.

ALLT MER KÖTT

I Kina liksom i övriga utvecklingsländer ökar köttkonsumtionen kraftigt.

HUR PÅVERKAS PRISÖRLIGHETEN?

Prisörligheten påverkas av många faktorer på världsmarknaden, till exempel väder och politiska företeelser. Temporära underskott kan uppstå i spannmålslager eftersom växtodlingar är särskilt väderberoende.

BÄTTRE ODLING I NORDEN

Klimatförändringar börjar bli synliga och pekar på att Norden får bättre odlingsförutsättningar eftersom klimatzonerna flyttas uppåt.

RÄVENS DVÄRG- BANDMASK

Rävens dvärgbandmask, Echinococcus multilocularis, är en bandmask som förekommer i stora delar av världen. I Europa förekommer den framförallt i Central- och Östeuropa. Den kan smitta till hund, katt och i sällsynta fall människa. I Sverige har det inte rapporterats något inhemskt smittat fall varken på sällskapsdjur eller på människa. Däremot har smittade rävar påvisats.

Foto: Marie Larsson, marie.d.larsson@lansstyrelsen.se | Foto: Monika Gustafsson, Anna-Karin Löfgren

I februari 2011 hittades för första gången en räv som var smittad med rävens dvärgbandmask i Sverige. Det första fallet upptäcktes i Uddevalla och sedan dess har fler smittade rävar hittats på flera platser i landet. I Södermanlands län har smittan påvisats i Katrineholm och Gnesta.

Huvudvärd för parasiten är rödrev

Huvudvärd för rävens dvärgbandmask är rödrev. Alternativa huvudvärdar kan vara hund, varg, fjällräv, lodjur, mårhund och i begränsad omfattning även katt. Huvudvärdar smittas genom att de äter upp inälvorna från en smittad smågnagare som är mellanvärd. När en huvudvärd infekteras sätter sig masken i tarmen och ägg utsöndras till omgivningen via avföringen. Larver utvecklas i huvudvärden till maskar

som utsöndrar nya ägg. Äggen från rävens dvärgbandmask är tåliga och kan överleva länge i naturen. Huvudvärdar smittas inte om de får i sig parasitägg och de blir inte sjuka. De kan bli fria från parasiten genom att avmaskas.

Människan kan vara mellanvärd

Mellanvärdar är smågnagare så som sorkar och möss. Människa kan vara en alternativ mellanvärd. Mellanvärdar smittas genom att de får i sig maskägg som kan finnas i miljön. I mellanvärdjuret utvecklas maskäggen till larver.

Fall bland människa är ovanliga men allvarliga eftersom sjukdomen är svårbehandlad. Parasiten får oftast fäste i levern och lungorna och kan också sprida sig i kroppen till andra organ. I organen bildar den cystliknande forma-

tioner. Smittade människor måste ofta genomgå levertransplantation och livslång behandling för att inte avlida av parasitinfektionen. Sjukdomen kan orsaka olika symtom beroende på cystornas placering och storlek, exempelvis kan besvär från buken och gulsot uppträda. Ett annat problem är att cystorna utvecklas långsamt och vanligen upptäcks inte infektionen förrän efter många år. Inkubationstiden är oftast flera år, cirka 5–20 år.

Det går bra att äta bär och svamp

Livsmedelsverket har gått igenom den kunskap som finns när det gäller dvärgbandmask och livsmedel. Risken att smittas av dvärgbandmask via bär, svamp och grönsaker bedöms av både Livsmedelsverket och Folkhälsomyndigheten som ytterst liten. Precis som tidigare kan

Glöm inte rapportera in älgobs och fällda älgar

FOTO: TORLEIF NILSSON

Rapportera in fälld älg på:
www.algdata.se

Älgobs

Länsstyrelsen uppmanar jägare att samla in älgobs under älgjaktens första 30 dagar den kommande jaktsäsongen. Älgobsen speglar förändringar i täthet, könkvot och kalvproduktion. Detta är värdefull information vid fastställandet av skötselplaner. Rapportera älgobs på www.viltdata.se

Anmäla jaktresultat

Att anmäla jaktresultatet är obligatoriskt. Fälld älg ska senast två veckor efter att den har fällts rapporteras digitalt. Under jakttidens gång kan rapportering ske på www.algdata.se vilket är länsstyrelsens eget inrapporteringssystem. När jakten är avslutad ska jakten slutrapporteras i www.algdata.se senast den 14 mars 2017.

Johan Varenius

johan.varenius@lansstyrelsen.se

man alltså fortsätta att äta dessa livsmedel, trots att dvärgbandmasken har hittats i Sverige. Det går enligt Livsmedelsverket också bra att äta importerade bär och svamp från länder där smittan är känd sedan tidigare. För att minska risken för många olika slags smittor rekommenderas dock att man ska tvätta händerna innan man lagar mat och äter. Det är inte känt hur stor effekt det har att skölja bär, svamp och grönsaker men det kan ha viss effekt. Om livsmedlet kokas dör alla eventuella parasiter, bakterier och virus.

Fakta/Undvik smitta i samband med rävjakt

Det finns en risk att smittas av rävens dvärgbandmask om man i samband med jakt kommer i kontakt med en smittad räv. Folkhälsomyndigheten uppger att följande råd kan minska smittrisen:

- ✓ Använd plasthandskar vid all hantering av räven och tvätta händerna med tvål och vatten efteråt. Förvara rävkroppen i en plastsäck under frakt.
- ✓ Rävkroppen bör flås utomhus eller i ett välventilerat rum.
- ✓ Blöt/spraya med vatten i området kring ändtarmsöppningen före snitt i det området för att undvika att eventuella maskäggn virvlar upp.
- ✓ Skinn som ska tillvaratas bör få hänga på tork under lång tid före vidare hantering. Enbart fryssing är inte ett bra alternativ då det kan göra att eventuella ägg överlever längre.

SAMVERKANS- MÖTE OM VILT MED KOMMUNER OCH POLIS

I slutet av oktober bjöd länsstyrelsen in företrädare för samtliga kommuner i länet och Polis för att diskutera viltfrågor.

Viltet berör alla dessa tre aktörer på olika sätt och i varierad omfattning. Kommuner, Polis och Länsstyrelse har alla ansvar och uppdrag i viltfrågorna och syftet med mötet var att tydliggöra våra olika roller, ta del av varandras erfarenheter så att servicen till allmänheten som berörs av frågorna kan bli ännu bättre.

Vilt som befinner sig i stadsnära och därmed detaljplanelagt område verkar vara ökande i de flesta kommuner och det kan bidra till en viss problematik. Kommunerna berättade bland annat om hur de hanterar skyddsjakter, oskygga vilda djur och andra förekommande ärenden som innefattar vilt i stadsmiljö. Alla kommuner har någon form av förordnad skyddsjägar ansluten till sig som hade stor erfarenhet och god kompetens. Detta är extra viktigt för att kunna hantera situationer som kan uppstå. Samtliga betonade att dialogen med allmänheten är en mycket viktig del när vilt ska avlivas eller omhändertas i stadsmiljö.

Arter som är vanligt förekommande hos kommunerna är ökad förekomst av bäver, stadsnära grävlingar och vildsvin samt gäss och kajor. Nyköpings kommun berättade att stora bestånd av kaniner har etablerat sig i Nyköping och att de ökar snabbt.

Under mötet informerade länsstyrelsen bland annat om vilka arter som räknas till statens vilt, hantering av bäver som orsakar skada samt om länsstyrelsens uppdrag i förvaltningen av stora rovdjur.

Mötet var givande med utbyte av erfarenheter som ledde till konstruktiva diskussioner.

Johan Varenius

johan.varenius@lansstyrelsen.se

FIBER TILL ALLA

I somras beslutade länsstyrelsen om stöd till fem bredbandsprojekt i länet. Gemensamt för alla projekt som beviljades var att det handlade om större projekt (över 200 anslutningar) samt att de hade en hög anslutningsgrad. Totalt fördelades cirka 70 miljoner kronor i stöd. Projekten innebär att minst 1 420 hushåll på den sörmländska landsbygden får en fiberbaserad bredbandsuppkoppling.

Text: Jan Petersson, jan.petersson@lansstyrelsen.se | Foto: Jan Petersson, Björn Roxberger

Mer medel kommer att fördelas 2016

I vinter kommer länsstyrelsen att fördela ytterligare 39 miljoner kronor till fiberprojekt i länet. Eftersom det är väldigt jämnt mellan projekten och flera har maxpoäng blir anslutningsgraden direkt avgörande för vilka projekt som

får stöd. Mot bakgrund av detta har länsstyrelsen beslutat att samtliga projekt måste vidimera sin anslutningsgrad. Nu pågår handläggning av de projekt som kan bli aktuella för stöd. När beslut om vilka projekt som beviljas fattats kommer övriga projekt att få ett avslagsbeslut.

Regeringens höstbudget

I regeringens höstbudget har det aviserats mer medel för bredbandsutbyggnad. 850 miljoner kronor ska enligt förslaget fördelas nationellt mellan åren 2017-2020. Medlen kommer att hanteras av länsstyrelsen inom ramen för Landsbygdsprogrammet. Emellertid kan både urvalskriterier och stödprocent komma att ändras. Om detta får länsstyrelsen återkomma så snart regelverket är klart.

Optoslang.

Fakta/Projekt som fått beslut om stöd

Följande projekt har fått beslut om stöd:

- ✓ IP-Only Networks AB, Humledalsfiber (Flen)
- ✓ IP-Only Networks AB, Vadsbrofiber (Flen)
- ✓ Näshulta Fibernät ekonomisk förening (Eskilstuna)
- ✓ Flodabygdens fibernät ekonomisk förening (Katrineholm)
- ✓ Zitius Service Delivery AB, Fibernät i Kattnäs (Gnesta)

Avsiktsförklaringar

Eftersom stödmedel bara räcker till att finansiera en del av det stora behov som finns av att bygga fiber i Södermanland har Länsstyrelsen och Regionförbundet tecknat avsiktsförklaringar med Telia Company och IP-Only AB; de två företag som satsar mest på fiberutbyggnad i Sverige. Genom strukturerad samverkan vill vi som regionala företrädare stimulera investeringar i digital infrastruktur i Södermanlands län. Konkret handlar det om löpande dialog och erfarenhetsutbyte kring bredbandsutbyggnad. Strängnäs kommun har redan anslutit sig till avsiktsförklaringen med Telia Company.

Samverkansavtal

Flera av länets kommuner har tecknat olika former av egna samverkansavtal med operatörer. Exempelvis har Vingåker och Flens kommuner ett samarbete med IP-Only, vilket innebär att bolaget erbjuder alla boende i kommunen en fiberanslutning mot en fast anslutningsavgift. Respektive område byggs om tillräcklig anslutningsgrad uppnås. Eftersom länsstyrelsen inte får bevilja stöd till områden där marknaden bedöms bygga ut av egen kraft har länsstyrelsen gjort bedömningen att stöd inte beviljas till fiberprojekt i Flen och Vingåkers kommuner.

Bredbandskoordinatorer

Länsstyrelsen och Regionförbundet har ett uppdrag som regionala bredbandskoordinatorer. Det innebär bland annat att vi regelbundet träffar kommunernas bredbandssamordnare och marknadens aktörer för att diskutera utbyggnadsplaner och vilka insatser som kan göras på landsbygden och i länets mindre

Teknikbod.

tätorter. Samverkan sker också med Länsbygderådet, som bland annat anordnat möten för information om bredbandsstödet.

Länsstyrelsen rekommenderar alla byanätsföreningar att gå med i byanätsforum. Här kan du få värdefulla steg för steg tips och nätverka med andra byalagsprojekt. Medlemskapet är kostnadsfritt.

Starta nya projekt

Eftersom det aviserats mer medel för bredbandsstöd de närmaste åren kan det vara idé att redan nu börja förbereda sitt projekt. Det är alltid bra att prata med kommunens bredbandssamordnare. Kanske har kommunen planer på utbyggnad i just ditt område. Det är också bra att kontakta marknadsaktörer för att höra om de är

intresserade av att bygga i området. För att få veta vilka marknadsaktörer som har fiberinfrastruktur i närheten kan du använda Post- och Telestyrelsens bredbandskarta. Du anger din adress och får då information om nätägare i närområdet, länk finns på Länsstyrelsens webbplats. Även om ditt projekt inte beviljas stöd av länsstyrelsen kan du komma att få stor nytta av din fiberförening. Tack vare den har du en upparbetad samarbetsstruktur och inte minst en upparbetad kundkrets att visa upp för marknadens aktörer. De senaste åren har marknaden blivit alltmer intresserad av landsbygden och det förekommer allt oftare att fiberprojekt genomförs i landsbygdsområden, utan stödmedel.

VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ

Länsstyrelsen vill särskilt lyfta två viktiga områden att tänka på innan grävskopan sätts i marken. För att undvika att natur och kulturmiljövärden skadas: Sök samråd enligt miljöbalken 12 kap 6 §. Blankett hittar du på länsstyrelsens webbplats.

Upphandla

Grunden är att allt material, allt arbete och alla tjänster som behövs för att bygga och få bredbandsnätet att fungera ska upphandlas. Följande delar ska du alltid upphandla enligt beskrivningen ovan:

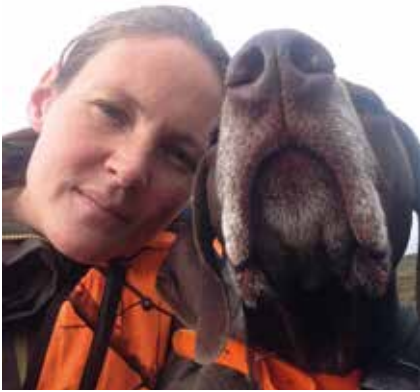
- ✓ Den operatör som ska installera den aktiva utrustningen och driftsätta nätet
- ✓ Den som ska sköta underhåll och drift av den passiva infrastrukturen

Du ska upphandla den som installerar den aktiva utrustningen och driftsätter nätet, det vill säga skapar signalen i nätet, om du inte är en operatör som kan göra det själv. Samma sak gäller om du kan sköta det fysiska underhållet av nätet själv. Du kan upphandla dem var för sig eller tillsammans.

Det finns ett direktupphandlingsbelopp på 505 800 exklusive moms. Det omfattar vissa moment i bredbandsbyggnationen. Om delmomentet understiger detta belopp behöver det inte upphandlas. Du ska dock fortfarande ta in minst tre offerter på arbetet.

Att starta ett byanätsprojekt är en krävande, men rolig process. Man bygger framtidens infrastruktur tillsammans med sina grannar. För att underlätta för sökanden har länsstyrelsen samlat information, länkar, kontaktuppgifter med mera på vår webbplats. Vill du fördjupa dig i något som denna artikel belyser hänvisar vi till vår webb.

Lycka till med ditt fiberprojekt!

Marie Larsson.

NY LÄNSVETERINÄR I SÖDERMANLAND

I oktober anställdes Marie Larsson som ny länsveterinär i Södermanlands län. Marie har sin bakgrund dels som praktiserande klinikveterinär och dels som veterinärspektör på Jordbruksverket. Som klinikveterinär har Marie främst erfarenhet av sällskapsdjur och har både jobbat på mindre kliniker och större djursjukhus. Hon har också arbetat en del med andra djurslag som till exempel häst, får, nöt och ren under några år som egenföretagare i södra Jämtland. På Jordbruksverket arbetade Marie som djurskydds- och smittskyddshandläggare på Avdelningen för djurskydd och hälsa. Hennes främsta arbetsområde var smittskydd för hund och katt där en stor del av tiden upptogs av smittskyddshantering i samband med smuggling av djur.

Privat har Marie ett stort intresse för träning av hundar, hundavel och jakt. Hon föder upp hundar av rasen korthårig vorsteh och är även utbildad hundinstruktör. Marie, som bor med sin familj i grannlandet Östergötland, ser fram emot sina nya arbetsuppgifter som länsveterinär i Södermanland.

VILL DU LÄSA DIGITALT?

Vill du hellre läsa Aktiv Landsbygd digitalt? Anmäl din e-postadress till vår brevlåda aktivlandsbygd.sodermanland@lansstyrelsen.se. Ange också din vanliga postadress så att vi kan ta bort ditt namn från pappersutskicket av tidningen.

KONTAKTUPPGIFTER/ Länsstyrelsen Södermanlands län

Länsstyrelsens växel	010-223 40 00
Jordbrukarstöd/SAM Internet	0771-67 00 00
Djurskydd jourtelefon	010-223 41 50
Rovdjur jourtelefon	010-223 41 80
Rovdjursobservationer	www.skandobs.se

**Landsbygdskontor,
chef för Landsbygdsenheten**
Lundberg Ulrika

Funktionschef, vilt och fiske
Varenus Johan

Fiske och vattenbruk
Blom Jimmy

Jakt och viltförvaltning
Olofsson Sebastian
Varenus Johan
Åkerberg Jonas

Funktionschef EU-stöd
Steen Petter

EU-stöd
Adobati Adam
Alanko Susanna
Almquist Malin
Axelsson Per
Bergqvist Lise-Lotte
Davies Robin
Erdtman Johansson Christina
Gullbrandsson Kristina (tjänstledig)
Hägg Jan (tjänstledig)
Larsson Helena
Nestor Mirjam
Servin Janni

**Funktionschef
Landsbygdsutveckling**
Widemo Maria

Landsbygdsutveckling
Fredriksson Klas
Kuhlau Åsa (tjänstledig)
Lund Tove
Nilsson Malin
Petersson Jan
Pettersson Monika
Söderlund Helena

**Funktionschef
Veterinära funktionen**
Jaconelli Ann

Veterinära funktionen
Jaconelli Ann, länsveterinär
Larsson Marie, länsveterinär
Olsson Britt-Liz

Förprovning av djurstallar
Thunström Kristina

Djurskydd
Berg Fredrik
Bergqvist Lise-Lotte
Eklund Jennie
Holmström Kristina
Linusson Josefin
Segeström Ulrike
Ängelhult Monica

Våra e-postadresser: fornamn.efternamn@lansstyrelsen.se
(Undantag från principen kan förekomma eftersom den är gemensam för hela landet.)

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Stora Torget 13, 611 86 Nyköping
Tel 010-223 40 00 · Fax 0155-26 71 25
E-post sodermanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Också oxar och åsnor får fira jul.

B

...Claudia Gardberg Morner, som den 12 september tillträdde tjänsten som länsråd i Länsstyrelsen i Södermanlands län. Länsrådet, som utses av regeringen, leder det dagliga arbetet på Länsstyrelsen och är landshövding Liselott Hagbergs närmaste medarbetare och ersättare när hon inte är i tjänst.

FOTO: MARKUS MATTISSON

Nu har du varit länsråd i Södermanland i tre månader. Vad är ditt intryck av länet?

– Det som framförallt har slagit mig är att Södermanland är ett väldigt dynamiskt län. Vi har ett fantastiskt natur- och kulturarv och man kan verkligen känna historiens vingslag när man rör sig i länet. Samtidigt är vi ett län som växer och har många spännande framtidsprojekt på gång. Inte minst vad gäller infrastruktur. Dåtid, samtid och framtid på en och samma gång.

Du har tidigare arbetat både på Livsmedelsverket och på Migrationsverket, är det några erfarenheter därifrån som du tar med dig i jobbet som Länsråd?

– På många sätt är ju en del av sakfrågorna väldigt nära besläktade. På Migrationsverket arbetade jag med nyanlända och här

har länsstyrelsen många viktiga uppdrag, exempelvis vad gäller samordning av mottagande och nu, ett nytt uppdrag där vi ska arbeta med etablering. Det är spännande att så många nyanlända kommit till Södermanland. Det innebär utmaningar förstås, men också väldigt många möjligheter för länets utveckling framöver.

På Livsmedelsverket hade vi också en del sakfrågor som länsstyrelsen också arbetar med, framförallt livsmedelskontrollen, samarbetet med primärproducenter och ett arbete för att skapa säkra och hållbara livsmedel i Sverige.

Hur ser du på utmaningarna /potentialen för landsbygden i Södermanland?

– Jag ser en tydlig framåtanda både inom jordbruksnäringen och inom annan landsbygdsnäring. Södermanland är en potentiell

guldgruva för turistnäringen. Vi har stolta traditioner inom jordbruk där vi nu kan se många nya spännande alternativ växa fram jämte det konventionella jordbruket. Sedan har vi förstås en förädlingsindustri i framkant där länsstyrelsen med landshövdingen i spetsen sedan några år arbetat med initiativet Stolt mat i Sörmland.

Avslutningsvis, vad är din favorit på julbordet?

– På julbordet med familjen blir det Spagetti alle Vongole, en italiensk pastarätt med musslor. Min man är från Italien så vi har tagit med traditionen från Medelhavet att äta fisk och havsmat på julafton. Men jag brukar såklart hinna med ett mer traditionellt svenskt julbord också. Då är min favorit lutfisk – med skirat smör, kryddpeppar och ärtor.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Stora Torget 13, 611 86 Nyköping
Tel 010-223 40 00 · Fax 0155-26 71 25
E-post sodermanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/sodermanland